

ASPIR YETİŞTİRİCİLİĞİ

Aspir kuraklığa dayanıklı olup ortalama 140-160 gün arasında yetişebilen yıllık bir bitkidir. Genellikle 80-120 cm arasında boylanan, 2.5-3 m derinliğe inen kazık kök sistemine sahiptir. Dikenli ve dikensiz formları vardır. Sarı, beyaz, krem, kırmızı ve turuncu gibi değişik renklerde çiçeklere sahip beyaz tohumlu bir bitkidir. Çiçekleri (petal) gıda ve kumaş boyası olarak kullanılabilir. Genel olarak tohumundaki yağ oranı % 28-35 arasında değişim gösterir. Küspesi hayvan yemi olarak kullanılmaktadır.

TARIMI

Aspir tarımında en önemli avantaj, buğday-arpa tarımında toprak hazırlığından, ürünün depoya alınmasına kadar geçen sürede kullanılan bütün alet ekipmanların bu bitkinin tarımında da kullanılabilmesidir.

TOPRAK HAZIRLIĞI

Toprak bakımından seçici olmasa da, derin profilli, verimli, tınlı, drenaj problemi olmayan ve su tutma kapasitesi yüksek, pH nötr veya nötre yakın (pH 5-7) olan topraklar, aspir tarımı için idealdir.

Ekilecek tarla anız ise, sonbahar veya erken ilkbaharda 15-20 cm derinliğinde sürülmelidir.

Ekimden hemen önce tarlaya diskaro-tırmık veya kazayağı-tırmık ile ikinci işleme yapılmalıdır. Böylece, tarla bahar aylarında çıkacak olan yabancı otlarda temizlenmiş olacaktır. Tuzlu topraklar, aspir tanımı için olumsuz etkide bulunur. Özellikle bu durum, fusarium kök çürüklüğünün gelişmesine etkide bulunur.

GÜBRELEME

Aspir bitkisinin ihtiyaç duyduğu besin maddelerinin başında Azot gelmektedir. Azot, özellikle bitki başına tabla sayısını artırarak, verim üzerinde önemli bir etki yapmaktadır. Bu bitkinin Fosfor ihtiyacı orta düzeydedir. Ancak,

bitkinin ilk gelişme döneminin hızlı olması, bitkinin yabancı otlarla rekabetini artırdığı için, ekim öncesi veya ekimle beraber Fosfor uygulaması gerekmektedir. Toprak koşullarına göre değişmekle beraber, genel olarak kuru şartlarda 4-6 kg/da Fosfor (saf) ve 5-8 kg/da Azot tavsiye edilmektedir. Sulu şartlarda tarımın yapılması hâlinde, 6-8 kg/da fosfor (saf), 10-15 kg/da Azot uygulanmalıdır. Bu şartlarda Fosforlu gübrenin tamamı ve Azotlu gübrenin yarısı ekim ile birlikte, diğer yarısı ise sapa kalkma dönemindeki sulamadan önce verilmelidir.

EKİM ZAMANI

Aspir, yazlık bir bitki olduğundan, ilkbaharda

ekilmelidir. Ancak, kışları fazla soğuk olmayan ılıman bölgelerde kışlık olarak ekilmesi mümkündür. Bitki, ilk gelişme döneminde soğuğa dayanıklı olduğu için, yazlık ekimlerde, erken ilkbaharda ekim yüksek verim sağlamaktadır. Orta Anadolu Bölgesi'nde ekim tercihen 15 Mart' tan sonra yapılmalıdır. Geç ekimlerde dallanma azalmakta, verim ve tanedeki yağ oranı düşmektedir. Bu nedenle, ekimlerin zamanında ve uygun şekilde yapılması çok önemlidir. Ayrıca, Marmara, Ege, Akdeniz ve ılıman geçit bölgelerinde ekimler daha erken tarihlere alınabilir.

EKİM

Aspir ekimi mibzerle yapılmalıdır. Sulu koşullarda

yapılacak ekimde, pnömatik ekim makinesi kullanılarak, sıra arası mesafenin 45 cm, sıra üzeri, mesafenin ise 8-10 cm olması tavsiye edilir. Kuru koşullarda yapılacak ekimde ise, hububat mibzeri kullanılarak, ekici ayaklardan biri kapalı, bir açık olmak suretiyle, 28-30 cm sıra arası ve 5-6 cm sıra üzeri mesafelerle ekim tavsiye edilir. Ekim normu, sulu koşullarda 1 kg/da, kuru koşullarda ise 2.5 kg/da' dır. Ekim derinliği, toprağın tav durumuna göre 3-5 cm arasında değişir. Ekimde hiçbir zaman 5 cm' den daha derine tohum bırakılmamalıdır. Aspir tohumlarının çimlenebilmesi için minimum toprak sıcaklığı, 4-5 oC' dir. Bu sıcaklıkta bitki çıkışı 30 günden fazla sürer. Toprak sıcaklığı 12 oC olduğunda, bitkilerin çıkışı 10-12 günde tamamlanır. Ekimde toprak sıcaklığının 20 oC olduğu zaman çıkış 1 hafta sürmektedir. Bitkiler toprak yüzeyine çıktıktan sonra, erken dönemde büyüme ve gelişme oldukça yavaştır. Genç bitkiler 15-25 günlük bir süreyi rozet şeklinde geçirirler. Bu dönemde genç bitkiler -7 oC kadar soğuklara dayanıklıdır. Rozet döneminden sonra sapa kalkmaya başlarlar. Bu dönemden itibaren meydana gelebilecek herhangi bir aşırı soğuk don olayı (-4 -5 oC) bitkiye büyük ölçüde zarar verebilir. Çiçek tomurcukları oluştuktan sonra ise 0 oC' nin altındaki sıcaklıklar çiçek ve tane verimini olumsuz yönde etkiler. Bunun yanında aşırı sıcaklara da oldukça dayanıklıdır. Örneğin, sapa kalktıktan sonra 40-45 oC' ye varan sıcaklıklardan etkilenmezler.

YABANCI OT KONTROLÜ

Aspir bitkisi, gelişmenin ilk döneminde (rozet devresinde) yabancı otlarla mücadele edemez. Bu dönemde uygulanacak çapalama iyi sonuç verir. Ayrıca, gelişmenin ilk döneminde bitkiyi yabancı otlarla rekabete sokmamak için, ekimden önce tarlanın bir herbisit (ot ilacı) ile ilaçlanması veya çıkış

öncesinde tarla yüzeyine uygulanması gerekir. Kullanılacak herbisitlerde yer alacak etken maddelerden birkaçı şunlardır: Trifluralin, Metolachlor, EPTC, Barban, Profluralin ve Paraquat. Bunlardan, Metolachlor hem ekim öncesi toprağa karıştırılarak, hem de ekimden sonra, çıkıştan önce toprak yüzeyine uygulanabilir. Diğerleri ise ekimden önce sadece toprağa karıştırılarak uygulanır.

SULAMA

Kurağa dayanıklı bitki olmasının yanında, kritik dönemlerinde sulama yapılması verimi artıracaktır. Aspirde tane verimi açısından en kritik dönemler, sapa kalkma dönemi ve çiçeklenme öncesi dönemlerdir. Bu dönemlerde yapılacak sulamalar, verimi çok önemli düzeyde artıracaktır. Sulama yapılacaksa, kuraklık belirtileri olan kuraklık alt yapraklarının renk değiştirerek, kahverengiye dönüşmesinden önce sulama yapılması gerekir. Sulama yapılırken dikkat edilecek önemli bir nokta ise, sulama suyunun hiçbir zaman tarla yüzeyinde uzun süre göllenmemesine dikkat edilmesidir. Bu durum bazı kök hastalıklarına ortam hazırlar.

HASAT

Aspir, ekimden sonra Orta Anadolu koşullarında 140-160 günde olgunlaşır. Bu devrede taç yapraklar tamamen kurur, taneler beyazlaşır ve yapraklar da tamamen sarı-kahverengi renge dönüşür. Bu dönemde tohumdaki nem oranı %10' un altına düşer. Ekim tarihi ve iklime göre değişmekle beraber, hasat sonu Temmuz sonu ve Ağustos ayı içerisinde gerçekleşir. Hasat-harman biçerdöverle yapılır. Ancak, makine ayarlarının uygun bir şekilde yapılması gereklidir. Sadece batör-kontrabatör ayarları yapılarak, başka bir değişikliğe gerek olmadan hasat yapılabilir. Ayrıca hasat mevsimi itibarıyla, genellikle buğday hasadından sonra aspir hasat dönemi başladığı için, biçerdöverler boşa çıkmakta, bu nedenle hasat kolaylığı oluşmaktadır.

TESCİLLİ ÇEŞİTLERİMİZ

DİNÇER: Bitki boyu 90-110 cm civarındadır. Çiçek rengi turuncu, tane rengi ise beyazdır. Orta dikenli bir yapıya sahip olan çeşidin bintane ağırlığı 45-49

g, kabuk oranı %46, protein oranı, %14, yağ oranı ise %28-32 dir. Çeşidin verimi, kuru koşullarda 100- 250 kg/da, sulu koşullarda ise 350-400 kg/da dır. Yağındaki oleik asit miktarı %14.2, linoleik asit miktarı ise %73.2 dir.

REMZİBEY: Bitki boyu 60-80 cm civarındadır. Çiçek rengi sarı, tane rengi ise beyazdır. Dikenli bir yapıya sahip olan çeşidin bintane ağırlığı, 46-50 g, kabuk oranı %40, protein oranı %14, yağ oranı ise %32-35 dir.Çeşidin verimi, kuru koşullarda 100-200 kg/da, sulu koşullarda ise 300-400 gk/da dır. Yağındaki oleik asit miktarı %69.5, linoleik asit miktarı %21.4 tür.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

AFYONKARAHİSAR İL VE İLÇE TARIM MÜDÜRLÜKLERİ

Afyonkarahisar İl Tarım Müdürlüğü
Santral — 213 71 00

İlçe Müdürlükleri

Başmakçı	4113177	İhsaniye	2715008
Bayat	4912244	İşçehisar	3413717
Bolvadin	6126376	Kızılören	5717307
Çay	6312018	Hocalar	5512278
Çobanlar	2612486	Sandıklı	5125057
Dazkırı	4213010	Sinanpaşa	3117010
Dinar	3536047	Sultandağı	6561025
Emirdağ	4412032	Şuhut	7181012
Evciler	4312160		

ASPIR TARIMI

